

Deutsch-Rumänische
Industrie- und Handelskammer
Camera de Comerț și Industrie
Româno-Germană

RAPORT DE CONJUNCTURĂ

ROMÂNIA

2016

Cuprins

I.	Introducere	pag. 3
II.	Condiții-cadru economice	pag. 3
III.	Situația economică și așteptările companiilor	pag. 5
IV.	Condițiile amplasamentului investițional	pag. 6
	1. <i>Politici economice</i>	<i>pag. 7</i>
	2. <i>Funcționalitatea mediului de afaceri</i>	<i>pag. 8</i>
	3. <i>Condițiile de pe piața muncii</i>	<i>pag. 10</i>
V.	Concluzii: Companiile în general mulțumite	pag. 11
VI.	Despre chestionar	pag. 11
VII.	Despre Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană	pag. 12

I. Introducere

Și în acest an Camerele de Comerț și Industrie germane bilaterale (AHK) din Europa Centrală și de Est au realizat un chestionar, din care reiese situația economică, dar și condițiile investiționale din fiecare țară în parte.

Europa Centrală și de Est (ECE) este deosebit de importantă pentru companiile germane¹, pentru că aici au investit strategic numeroase companii germane, adică au realizat investiții pe termen lung, deschizând capacități de producție, pe care apoi le-au extins. Regiunea, și astfel și România, contribuie la competitivitatea companiilor germane pe plan internațional.

Datorită poziției geografice favorabile, cu cei 20 mil. de locuitori și un venituri în creștere, România, stat-membru al UE, este o piață de desfacere importantă în Europa de Sud-Est. Companiile germane au aici perspective bune pentru planurile lor de afaceri. Printre factorii investiționali decisivi la nivel european se numără costurile încă scăzute cu forța de muncă și forța de muncă bine calificată, în ciuda lipsei de personal care se resimte tot mai mult în unele regiuni, dar și impozitarea relativ scăzută a companiilor.

România devine tot mai mult un amplasament investițional destinat domeniilor de cercetare și dezvoltare. Multe companii germane au realizat deja investiții importante în aceste domenii. Față de anul anterior România a crescut ușor în ochii investitorilor germani, în ce privește condițiile pentru cercetare&dezvoltare.

Pe baza Chestionarului de conjunctură ECE am realizat un **Raport de conjunctură pentru România**, care oferă posibilitatea de a face o comparație între România și celelalte țări din regiunea ECE, dar urmărește și să ofere o imagine complexă asupra României ca amplasament investițional. Prin Raportul de conjunctură pentru România dorim să le atragem atenția factorilor de decizie politici și economici din România asupra aspectelor pozitive, dar și negative sau restrictive și să îi susținem astfel la îmbunătățirea strategiilor politico-economice.

AHK România, în calitate sa de reprezentanță oficială a economiei germane în România, este preocupată de îmbunătățirea calității amplasamentului investițional și a climatului economic din România. În special prin munca noastră susținută și activitatea practică în cadrul grupurilor de lucru pe diverse teme, dorim să ne aducem un aport important la condițiile-cadru economice. Astfel, în calitate de Cameră de Comerț bilaterală realizăm legătura atât de necesară dintre mediul de afaceri privat și cel politico-administrativ.

II. Condiții-cadru economice

România a avut în 2015 o evoluție pozitivă din punct de vedere economic comparativ cu statele vecine. **Creșterea produsului intern brut** de 3,8% reprezintă cea mai mare creștere economică din ultimii 6 ani, depășind-o pe cea a multor state europene. Creșterea PIB se datorează mai ales activității bune în ce privește exporturile, dar și avântului consumului privat. Consumul a profitat de pe urma reducerii TVA și a creșterii salariilor din sectorul de stat. Pentru 2016 este așteptată o creștere economică de peste 4%. Cel mai mare aport la valoarea adăugată brută l-a avut industria cu 26,4%, urmată de comerț cu 17,9%. Față de 2014, anul trecut a crescut cel mai mult industria de IT (+11,8%), construcțiile au crescut cu 8,8%, comerțul

¹ ECE: Țările membre ale UE din Europa de Est (Bulgaria, Estonia, Croația, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia, Slovenia, Cehia, Ungaria) și cele din Balcanul de Vest (Albania, Bosnia-Herțegovina, Kosovo, Macedonia, Muntenegru, Serbia)

cu 4,4%, iar industria cu 2%. În ce privește agricultura, 2015 nu a fost un an foarte bun, cifra de afaceri din acest domeniu a scăzut cu 9,4%.

Exporturile României de bunuri au atins pentru a treia oară consecutiv valori istorice. Astfel în 2015 exporturile au crescut cu 4,1% la 54,5 mld. EUR, importurile cu peste 7% la 63 mld. EUR, fiind un pilon de susținere important pentru economia românească. Exporturile rămân în continuare motorul de creștere economică – atâta timp cât și cei mai importanți parteneri economici ai țării ai o evoluție pozitivă. Rămâne de văzut cum va evolua economia în UE și în zona euro după decizia de Brexit din Marea Britanie și pe fondul altor provocări economice și politice din cadrul Uniunii Europene. Deficitul comercial (FOB/CIF) s-a situat în 2015 la 8,3 mld. EUR, cu 2,3 mld. mai mult decât în 2014. Cel mai important partener comercial a fost Germania (pentru a noua oară consecutiv). Volumul schimburilor comerciale între cele două state a crescut din nou (+9,3%) și a însumat 23,3 mld. EUR.

Mediul macroeconomic rămâne stabil. Cu o datorie publică în valoare de 38,5% din PIB, una din cele mai scăzute din Uniunea Europeană (datoria publică medie în UE este de 86,8% din PIB-ul UE), un deficit bugetar care s-a situat la 1,47% din PIB, deci sub cei 2% agreeți cu Fondul Monetar Internațional și Comisia Europeană, o rată a șomajului care cu 6,8% se situează sub nivelul din 2014 și o rată a inflației negative de -0,4% (1,4% în 2014), România se află, în comparație cu celelalte state din Europa, într-o poziție foarte bună. Cursul mediu de schimb a fost în 2015 de 4,44 RON/EUR, situându-se la același nivel ca și în anul precedent. Deficitul de cont curent a crescut în 2015, situându-se la 1,7 mld. EUR. PIB-ul pe cap de locuit a crescut la peste 7.950 EUR.

Investițiile străine directe în România au crescut în 2015 și au atins valoarea de 3,03 mld. EUR (+25,3% față de anul 2014). Jumătate din acestea provin din Olanda, Austria și Germania.

Din actualul chestionar reiese că firmele germane au în continuare încredere în România ca amplasament investițional și privesc cu optimism către viitor, ceea ce parțial se datorează și noului Guvern instalat în noiembrie 2015. Încrederea în acest Guvern a crescut și odată cu ea și speranța că vor fi întreprinși pașii necesari pentru continuarea reformelor. Printre acestea se numără privatizarea societăților de stat respectiv eliminarea ineficiențelor existente în companiile statului, modernizarea administrațiilor, continuarea luptei împotriva corupției, o mai bună absorbție a fondurilor europene și creșterea competitivității României.

După cum arată rezultatele chestionarului, investitorii germani rămân nemulțumiri în ce privește infrastructura, îndeosebi infrastructura rutieră, administrațiile publice, siguranța juridică și predictibilitatea politicilor economice. Prin lipsa unei rețele de autostrăzi care să lege România de șoselele vestice și prin infrastructura feroviară deficitară, infrastructura românească devine o piedică în calea investitorilor – mai ales pentru regiunile din estul și sudul țării.

Apartenența la Uniunea Europeană și adaptarea legislației la normele și legislația UE respectiv faptul că România aparține acum pieței comunitare sunt lucruri de mare însemnătate pentru investitori. Mai cu seamă raportul bun dintre productivitate, costuri scăzute cu forța de muncă și calificarea personalului reprezintă avantaje pentru companiile germane dornice să facă investiții în România. Și în ce privește combaterea corupției s-au făcut pași importanți. Aceste perspective pozitive asupra României reies și din actualul chestionar ECE, efectuat în rândul companiilor germane.

III. Situația economică și așteptările companiilor

Aprecierea actualei situații economice și perspectivele pentru economia românească, dar și situația și așteptările în ce privește propria afacere în branșa respectivă, este mai bună față de anul trecut. România se situează din această perspectivă peste media statelor din Europa Centrală și de Est.

30% (2015: 15%) din companiile chestionate apreciază situația economică actuală ca fiind mai bună decât în 2015, pentru 56% situația este neschimbată. În ciuda faptului că aprecierea în ce privește perspectivele economice ale țării pentru anul în curs este peste cea a celorlalte state ECE, aportul celor care văd perspective mai bune decât anul trecut a scăzut ușor la 49% (2015: 56%).

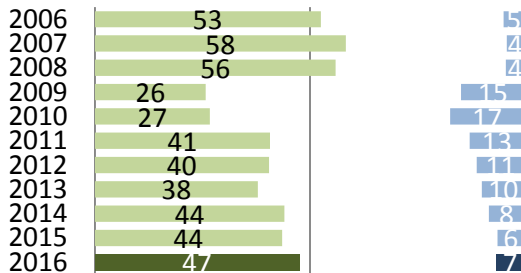
În ce privește situația propriei firme, pentru anul în curs așteptările sunt de asemenea pozitive. Numărul celor care consideră situația propriei firme ca fiind bună în prezent se situează la 50% (2015: 54%), iar 61% din companii sunt de părere că situația de anul acesta comparativ cu anul trecut se va îmbunătăți (2015: 75%). Astfel România se situează și aici peste media ECE, chiar dacă valorile au scăzut față de anul trecut. Aproape jumătate dintre cei chestionați (44%) sunt de părere că situația conjuncturală a branșei lor în 2016 este mai bună față de anul trecut, 13% văr o înrăutățire.

Așteptările conjuncturale pozitive se reflectă și în intențiile mai mari de angajare, dar și în intențiile de investiții. 45% din companii sunt de părere că intențiile de investiții cresc, doar 11% din cei chestionați sunt de părere că cheltuielile pentru investiții vor scădea. Pe branșe se poate constata că domeniul comerțului și cel al serviciilor arată o disponibilitate peste medie de a realiza investiții. Ca și în cazul intențiilor de investiții, și intenția de a angaja personal este mai prezentă la firmele din comerț și servicii decât în alte branșe. În ce privește intenția de angajare, România ocupă o poziție bună conform chestionarului din acest an: 48% din companii intenționează să crească numărul de angajați, (2015: 52%) și 11% se așteaptă să îl reducă (2015: 7%).

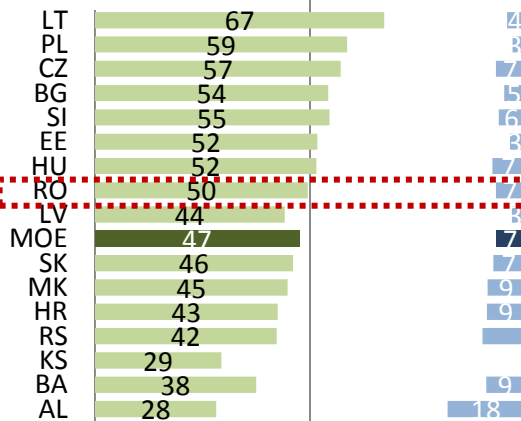
S-au deteriorat aprecierile legate de cifra de afaceri. Optimismul a scăzut față de anul trecut. Astfel doar 59% din cei chestionați se așteaptă la cifre de afaceri mai mari (2015: 71%), iar 17% sunt de părere că cifra de afaceri a companiei lor va fi mai mică. În ce privește activitățile de export companiile sunt optimiste: 40% din companii sunt de părere că exporturile vor fi mai mari decât anul trecut și doar 10% spun că acestea vor scădea.

1.5 Cum evaluați situația actuală a firmei dvs.?

Media ECE

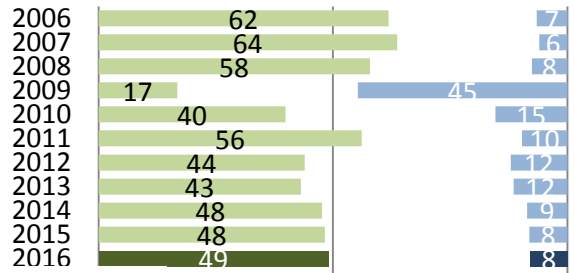

2016 pe țări

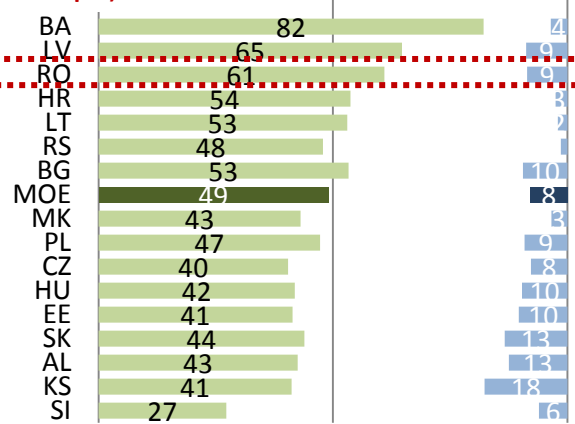

1.6 Cum credeți că va evolua situația firmei dvs. anul acesta comparativ cu anul precedent?

Media ECE

2016 pe țări

IV. Condițiile amplasamentului investițional

Condițiile-cadru politico-economice au înregistrat conform actualului chestionar în unele domenii îmbunătățiri, în altele mai sunt încă multe de făcut. Mai ales în ce privește combaterea corupției s-au înregistrat în România progrese importante, ceea ce reiese foarte clar și din rezultatele chestionarului. În afară de acest aspect, scăderile unor impozite au dus la o mai bună evaluare în ce privește povara fiscală.

Ca în majoritatea țărilor din ECE companiile din România sunt nemulțumite de stabilitatea juridică, de administrațiile fiscale și de funcționarii publici, dar și infrastructura este pentru România un punct nevralgic de ani de zile. Multe companii se mai plâng de disponibilitatea forței de muncă în regiune.

1. Politici economice

Domeniul politicilor economice cuprinde criteriile legate de amplasamentul investițional care sunt direct influențate de activitatea statului. Printre acestea se numără administrația publică, sistemul fiscal și administrativ, legislația, sistemul licitațiilor publice și combaterea corupției.

Sistemul juridic a înregistrat în 2015 noi progrese. Măsurile și evoluțiile din ultimii 2-3 ani în domeniul combaterii corupției de exemplu prin condamnarea unor importanți oameni politici și lupta susținută împotriva acestui fenomen a instituțiilor abilitate au schimbat în bine percepția companiilor. Și rapoartele din Mecanismul de cooperare și verificare (CVM) arată că România este pe un drum bun. Doar 26% (2015: 30%) din cei chestionați mai sunt nemulțumiți când vine vorba de corupție, iar numărul celor mulțumiți a crescut la 28% (2015: 16%).

În ce privește administrația publică, numărul celor nemulțumiți a scăzut la 37% (2015: 47%), totuși doar 10% se declară mulțumiți, astfel că mai este suficient loc de îmbunătățiri.

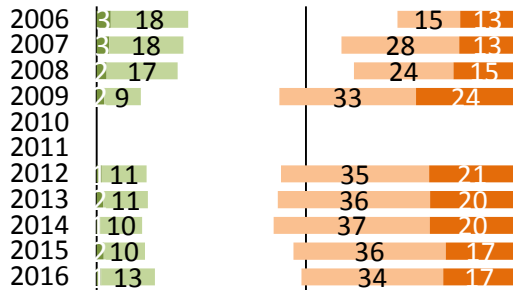
În ce privește stabilitatea juridică rezultatele sunt comparabile cu cele de anul trecut, dar comparativ cu alte state din ECE, România a regresat și se situează sub media regiunii. Numărul celor care sunt mai degrabă nemulțumiți a crescut la 42% (2015: 35%), numărul celor care sunt foarte nemulțumiți rămâne neschimbat (14%) și numai 13% se arată mulțumiți cu domeniul juridic din România. În ultima vreme au dus la îngrijorare și la o atmosferă tensionată modificările cadrului legislativ în domeniul comerțului și deșeurilor.

Legat de transparența în achizițiile publice, 30% din companii sunt foarte nemulțumite (2015: 25%), respectiv 19% sunt nemulțumite (2015: 44%), numărul celor mulțumiți a crescut la 7% (2015: 3%). Sperăm că noua lege referitoare la achizițiile publice din România să aducă condiții cadru clare și corecte în ce privește practica în achizițiile publice.

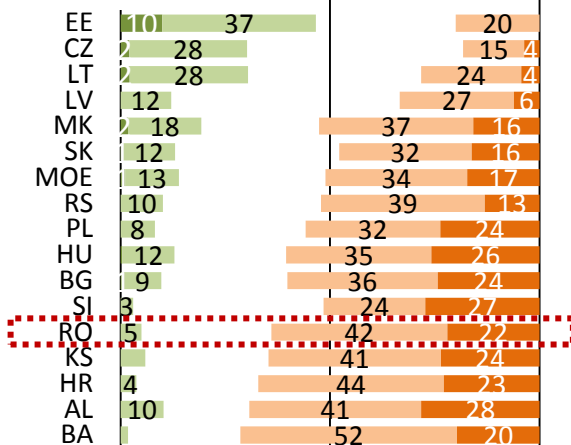
Povara fiscală în România a fost apreciată de către companii mai bine decât în 2015. România se situează în chestionarul actual peste media ECE. Acest lucru are legătură cu scăderea TVA de la 24% la 20% și cu alte facilități fiscale. Numărul celor care sunt nemulțumiți de povara fiscală a scăzut la 23% (2015: 35%), iar numărul celor mulțumiți a crescut (2016: 26%, 2015: 19%).

2.9. Predictibilitatea politicilor economice

Media ECE

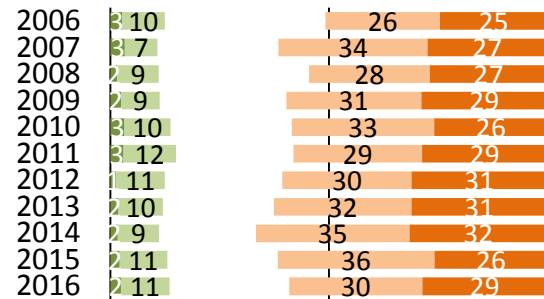

2016 pe țări

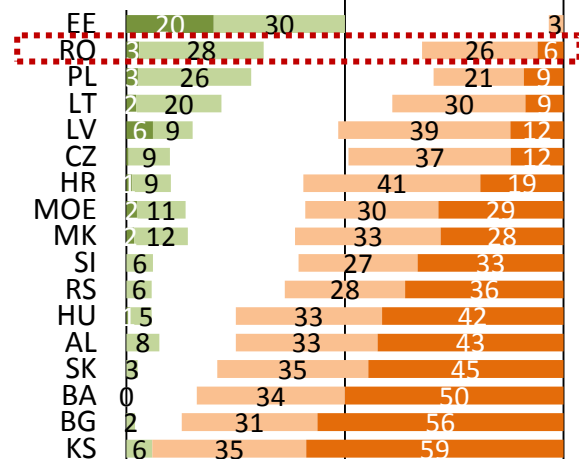

2.10. Combaterea corupției și a criminalității

Media ECE

2016 pe țări

În ce privește predictibilitatea politicilor economice, o mare parte din companiile germane sunt și în acest an nemulțumite (62%). Este necesară o îmbunătățire la acest capitol, chiar dacă în ansamblu activitatea Guvernului este apreciată. Peste jumătate din companii evaluează această activitate ca fiind satisfăcătoare, 17% o consideră bună. Stabilitatea politică și socială a fost apreciată anul acesta mult mai bine decât anul trecut. Astfel numărul celor mulțumiți a crescut la 20% (2015: 16%). România își îmbunătățește astfel poziția în regiune.

2. Funcționalitatea mediului de afaceri

Printre factorii care determină amplasamentul investițional și care afectează direct mediul de afaceri, se numără infrastructura, furnizorii locali, comportamentul de plată, dar și condițiile cadru pentru cercetare-dezvoltare.

Domeniul infrastructurii, adică transporturi, comunicații și energie, este evaluat și anul acesta negativ de către companiile germane. Chiar dacă se înregistrează o ușoară ameliorare în percepția companiilor, România rămâne pe unul din ultimele locuri la acest capitol printre statele din ECE.

Totuși rata celor mulțumiți și foarte mulțumiți a crescut la 16%, dublându-se față de anul trecut (2015: 7%), dar au rămas 40% nemulțumiți și 23% foarte nemulțumiți când vine vorba de infrastructura din România. Este vorba mai ales de infrastructura rutieră care trebuie urgent extinsă și modernizată.

În ce privește disponibilitatea și calitatea furnizorilor locali, majoritatea companiilor sunt mulțumite. Numărul celor mulțumiți îl depășește pe cel al celor nemulțumiți (32% sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, 2015: 29%), în timp ce 20% sunt nemulțumiți și 3% se declară foarte nemulțumiți (2015: 22% și 5%). Pentru restul companiilor disponibilitatea furnizorilor este satisfăcătoare.

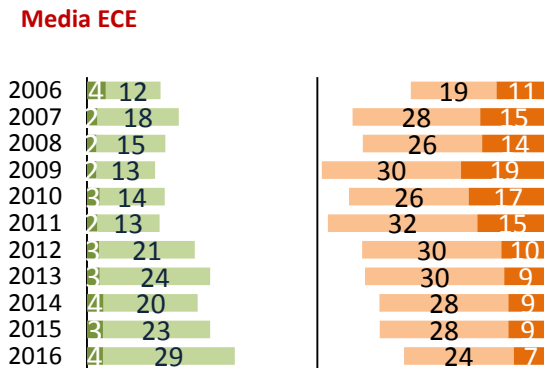
Legat de comportamentul de plată, România se situează anul acesta sub medie ECE, situația s-a deteriorat ușor față de rezultatele anului trecut: 20% sunt mulțumiți (2015: 25%), 26% se declară nemulțumiți (2015: 24%), pentru restul situația este satisfăcătoare.

Condițiile pentru cercetare și dezvoltare au fost apreciate asemănător ca și anul trecut, dor 16% din cei chestionați sunt mulțumiți, în timp de aproape jumătate din ei (48%) sunt nemulțumiți. Chiar dacă condițiile cadru legislative s-au îmbunătățit prin adoptarea Legii privind invențiile de serviciu, evaluarea negativă se datorează în principal faptului că este greu de găsit forța de muncă necesară activităților de dezvoltare. Totuși numeroase companii germane au reușit să deschidă centre de cercetare și dezvoltare de exemplu la București, Cluj sau Iași. Baza pentru aceste centre a fost și rămâne o bună colaborare și parteneriale între companii și universități.

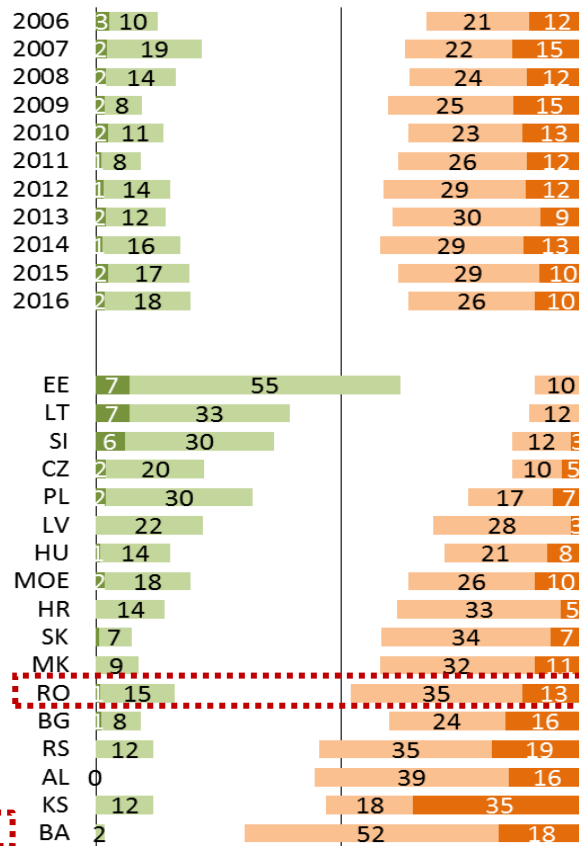
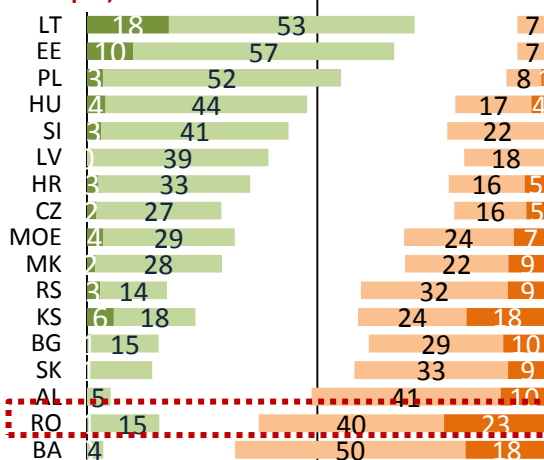
Infrastructură
(transport, comunicații, energie)

Condițiile pentru cercetare și dezvoltare

Media ECE

2016 pe țări

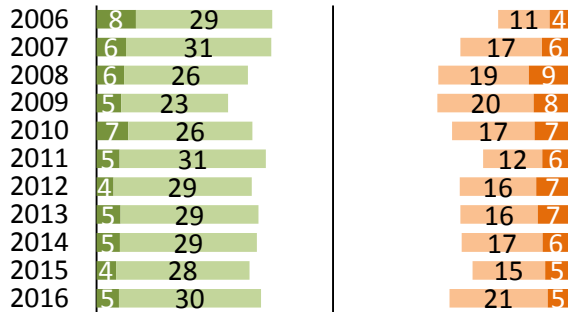
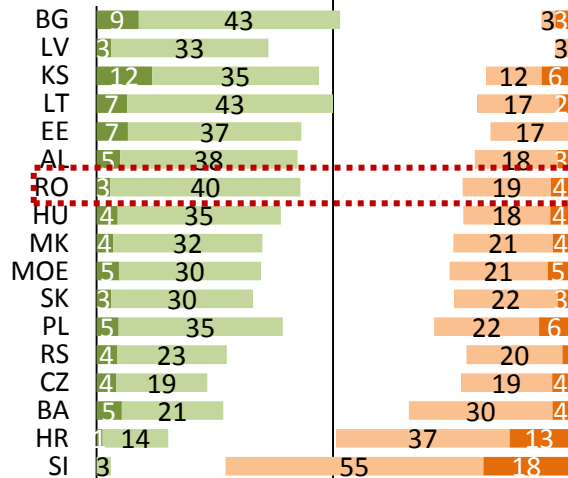
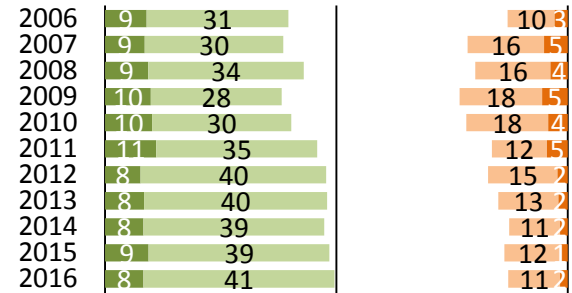
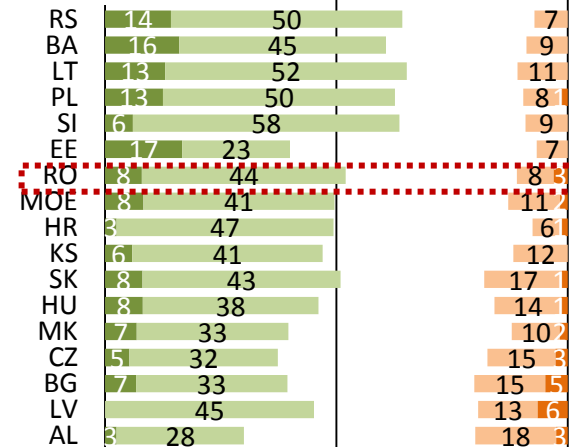
3. Condițiile de pe piața muncii

Un criteriu important în alegerea amplasamentului investițional sunt condițiile pe piața muncii. Ne referim aici la calificarea personalului, motivația și productivitatea angajaților, dar și costurile cu forța de muncă, dreptul muncii, sistemul educațional și disponibilitatea forței de muncă. Costurile scăzute cu forța de muncă pe piața muncii din România față de celelalte state europene constituie unul din avantajele centrale ale țării. Comparativ cu alte state din regiune companiile sunt mulțumite respectiv foarte mulțumite (43%) în ce privește costurile cu forța de muncă. România are unul din cele mai scăzute costuri orare cu doar 5 EUR, în timp ce în Germania costul unei ore de muncă se ridică la 32 EUR, iar media în UE este de 25 EUR. Costurile cu forța de muncă și productivitatea se află într-un raport corect, ceea ce determină companiile germane să fie în continuare interesate de România. Și în ce privește productivitatea muncii, România se află peste media ECE: peste 50% din companii sunt mulțumite cu acest aspect, doar 11% se arată nemulțumite, restul fiind indecise.

Când vine vorba de disponibilitatea forței de muncă, gradul de mulțumire a scăzut. Doar 18% din companiile chestionate sunt mulțumite, pentru 38% situația este acceptabilă, iar 44% sunt nemulțumiți. Mai ales în centrul și vestul țării le este tot mai greu companiilor să găsească personal corespunzător. Guvernul României se străduiește să găsească soluții și prin implementarea unui sistem de învățământ profesional la nivel național. Primele progrese au fost înregistrate începând din anul 2012 când a fost introdus un Ordin de Ministru, pe care se bazează sistemul de învățământ profesional actual. Comitetul pentru învățământ profesional din cadrul AHK România, constituit cu sprijinul Cluburilor Economice din Brașov, Satu Mare, Sibiu și Timișoara, reunește și reprezintă interesele companiilor germane și se implică activ și constructiv în discuțiile actuale legate de dezvoltarea viitoare a acestui sistem de învățământ.

Calificarea forței de muncă este apreciată ca fiind peste media ECE. 50% din cei chestionați sunt mulțumiți respectiv foarte mulțumiți de calificarea personalului.

Legat de flexibilitatea în dreptul muncii România este apreciată negativ și în chestionarul de anul acesta. România se situează sub media ECE cu 35% din cei chestionați nemulțumiți în această privință, în timp ce doar 17% sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți.

2.15. Costurile cu forța de muncă**Media ECE****2016 pe țări****2.16 Motivația și productivitatea angajaților****Media ECE****2016 pe țări****V. Concluzii: Companiile în general mulțumite**

Chiar dacă numeroase companii cu capital german sunt încă nemulțumite de anumiți factori economici, totuși majoritatea acestor companii ar alege din nou România ca amplasament investițional. La întrebarea, dacă ar alege tot țara noastră pentru investiții, 91% din participanții la chestionar au răspuns cu „da”. Media în regiune este de 83%. România se menține pe locul 10 (din 20 de țări), cu 3,44 puncte (din max. 6 posibile) în evaluarea generală privind cele mai atractive state din Europa Centrală și de Est privind investițiile.

Cea mai atractivă țară în regiune este anul acesta Cehia, care a devansat Polonia, situată acum pe locul al doilea și urmată de Slovacia și Estonia. Ultimele locuri sunt ocupate de Ucraina (locul 18), Albania (19) și Kosovo (20).

VI. Despre chestionar

Chestionarul s-a derulat în perioada 1 februarie – 1 martie 2016. Au luat parte 105 companii cu capital german din România, din acestea 70% aparțin unui concern respectiv unui grup de firme. 83% din companii au sediul central în Germania, 7% în Austria, 10% în România. Pe branșe sunt 43% din companii din servicii, 22% din comerț, 21% din industria prelucrătoare și 4% din domeniul alimentării și furnizării de energie și apă.

VII. Despre Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană

Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană (AHK România) este reprezentanța oficială a economiei germane și totodată cea mai mare Cameră de comerț bilaterală din România. AHK România aparține, alături de Camerele de comerț și industrie germane (IHK), rețelei globale a Camerelor de comerț germane bilaterale, reunite sub umbrela Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie din Germania (DIHK).

Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană, înființată în 2002, numără peste 530 de firme-membre și oferă companiilor o platformă importantă pentru networking, schimb de informații și experiențe.

Prin serviciile pe care le oferă și prin evenimentele pe care le organizează, AHK România susține activ companiile germane la intrarea lor pe piața românească și este totodată partener al firmelor românești interesate de piața germană. În România AHK se implică activ în implementarea sistemului dual de învățământ după model german și a înființat platforma GreenTech econet romania, cât și o Curte Permanentă de Arbitraj.

Mai multe informații găsiți în pagina de internet: www.ahkrumaenien.ro.

Caseta tehnică

Editor:

Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană

Str. Clucerului 35, et. 2

RO-011363 București, România

Tel.: +40 21 223 15 31, Fax: +40 21 223 15 38

E-Mail: drahk@ahkrumaenien.ro

Web: www.ahkrumaenien.ro

Director general, Membru în Consiliul Director: Sebastian Metz

Redacția:

Carmen Kleininger

Închiderea ediției:

Iulie 2016

Disclaimer:

Deși acest document a fost creat cu cea mai mare grijă, nu ne putem asuma răspunderea pentru corectitudinea și caracterul complet al informațiilor. De aceea editorul nu preia răspunderea pentru eventuale erori și informații incomplete.

Informațiile din prezenta publicație nu înlocuiesc în niciun fel consilierea profesională.

Publicația poate fi accesată și descărcată direct de pe website-ul nostru, www.ahkrumaenien.ro, secțiunea *Publicații*.

Toate drepturile rezervate. © Camera de Comerț și Industrie Româno-Germană, 2016